

The left side of the slide features a decorative vertical band with a fine grid pattern. To its right, a solid purple vertical stripe runs down the page. Further right, a series of five overlapping circles in shades of purple and red are arranged vertically, decreasing in size from top to bottom. The main title and subtitle are positioned to the right of these circles.

NÁSILÍ NA PRACOVÍŠTI

MOBBING

NÁSILÍ

- Pojem násilí pochází z latinského slova **violentia** (**odtud odvozen anglický** výraz pro násilí violence), což znamená živelný a neřízený projev síly, opak zákonného a normálního užití síly orgány státní moci
- můžeme chápat jako specifickou činnost, chování, která je nástrojem vynuceného splnění přání, rozkazů nebo zákonů vyjádřených nebo vyhlášených jedinci, reprezentanty zájmových skupin nebo vládou na jiných jedincích, skupinách či společnosti proti jejich vůli, respektive přes jejich odpor

FORMY NÁSILÍ

- fyzické / psychické,
- přímé / nepřímé,
- otevřené / skryté,
- úmyslné / neúmyslné,
- spontánní / organizované,
- racionální / iracionální,
- legitimní / nelegitimní,
- revoluční / reakční,
- funkční / dysfunkční

DŮSLEDKY NÁSILÍ

Násilí může zanechat újmu:

- **nehmotnou**, např. vyhrožování zneužitím;
- **hmotnou**, např. jako škodu na majetku;
- **fyzickou**, kdy je např. ohroženo zdraví a život a
- **emocionální** související s traumatizující zkušeností a přetrvávajícím strachem.

NÁSILÍ NA PRACOVIŠTI JAKO FORMA NÁSILÍ

- specifickou formou násilí, které se odehrává v pracovním prostředí a souvisí přímo s výkonem konkrétní profese.
- incidenty, kdy je s někým hrubě zacházeno, je mu vyhrožováno či je přímo napaden, a to za okolností bezprostředně souvisejících s jeho prací, přičemž v ohrožení je za takovéto situace jeho bezpečnost, tělesná i duševní pohoda a zdraví

DYSFUNKČNÍ ROLE NA PRACOVÍŠTI

<i>Dysfunkční role</i>	<i>Typické projevy v chování</i>
Blokátor	Interferuje s pokrokem odmítnutím myšlenky nebo má negativní postoj ke všem problémům; odmítá spolupracovat
Agresor	Bojuje o status na úkor statusu ostatních; vychloubá se, kritizuje
Dezertér	Stahuje se, zůstává lhostejný, rezervovaný, někdy formální, stále zasněný, odbíhající od podstaty, stojí stranou podstaty konverzace
Dominátor	Skáče do řeči, vede dlouhé monology, je autoritativní, snaží se ovlivňovat čas skupiny
Hledač uznání	Pokouší se získat pozornost neadekvátním způsobem, obvykle se chlubí úspěchy v minulosti, poukazuje na nepravdivé osobní zkušenosti, obvykle ve snaze získat sympatie
Šašek	Typické je nedostatečné zapojení do skupiny díky nevhodnému humoru, vedoucímu až k cynismu
Cynik	Snižuje šance skupiny na úspěch

MOŽNÉ PŘÍČINY

- **narcismus** – agresor útočí na sebelásku, sebepojetí a sebedůvěru partnera; snaží se okolí přesvědčit, že závislostní vztah k nim je nenahraditelný a že si to ten druhý přeje;
- **megalomanie** – agresor se pokládá za nositele pravdy, určuje dobro azlo, nemá zájem o druhé a chybí mu empatie, všechny kritizuje, ale sám kritiku nesnese;
- **vampyrizace** – agresor se živí z energie těch, kteří podlehli jeho šarmu, snaží se přivlastnit si druhého obsazením jeho psychologického prostoru, zvyšuje si své sebevědomí na úkor druhých;
- **neodpovědnost** – oni sami nenesou za nic odpovědnost, neobviňují, ale rovnou konstatují, pomluvit druhého jim pomáhá se uvolnit;
- **paranoia** – druhý musí být zničen, protože je nebezpečný, je třeba zaútočit jako první

MOBBING

- označení mobbing mezi prvními užíval Konrad Lorenz (1903-1989)
 - Lorenz tento jev nazval jako teritorialitu zvířat, kdy domovská smečka utočí na vetřelce, aby jej vypudila ze svého teritoria
- odvozeno od anglického slovesa „to mob“, které se ve svém významu dá užít jako ekvivalent výrazů utlačovat, urážet, napadat, vrhat se
- mobbing x bullying (tyrání, zesměšňování, šikánování)
- specifická forma šikánování, která se odehrává mezi jedinci v přibližně stejné společenské pozici.

MOBBING X ŠIKANA

Z HLEDISKA	ŠIKANA	MOBBING
PROSTŘEDÍ A SPOLEČENSTVÍ	vyskytuje v primitivnějších společnostech jako je např. škola nebo vojenské prostředí	vyskytuje se ve vyspělejších sociálních prostředích s propracovanějším systémem sociálních vztahů
FORMY AGRESE	představuje jednodušší formy agrese spočívající především ve fyzických útocích	převládá psychická forma útoků s převážně psychickou a psychosomatickou újmou
SPECIFIK ÚTOKU	více impulzivní, spontánní, primitivnější, zjevný	rafinovanější, zákeřnější, méně nápadný a skrytý, proti fyzickému násilí se také hůře dokazuje

MOBBIN X ŠIKANA

- Společné znaky:
 - opakované, dlouhodobé ubližování;
 - bezbrannost, neschopnost se bránit;
 - asymetričnost.

MOBBING

- POJEM MOBBING OZNAČUJE „psychický teror nebo šikanu v pracovním životě zahrnující nepřátelskou a neetickou komunikaci, která je jedním nebo více jedinci systematicky vyvíjena zpravidla k jedné osobě, jež je díky tomuto jednání zatlačena do bezmocné a beznadějně pozice, ve které je neustávajícím nepřátelským jednáním udržována.
- O mobbing se jedná, pokud se tento styl jednání vyskytuje ve velmi častých intervalech (z hlediska statistické definice alespoň jednou týdně) a trvá dlouhou dobu (z hlediska statistické definice minimálně šest měsíců).
- Vzhledem k vysoké frekvenci a dlouhému trvání má toto tyraní za následek negativní psychosomatické, psychické a sociální změny a důsledky“. (Leymann)

DIAGNOSTIKA OBĚTI

- Agresor nebo utlačovatel nedává oběti možnost se vyjadřovat nebo komunikovat.
- Oběť je umlčována nebo opakovaně přerušována.
- Kolegové nedávají oběti možnost komunikovat.
- Kolegové na oběť zvyšují hlas nebo křičí.
- Oběť čelí slovním útokům týkajících se pracovních úkolů.
- Oběť čelí slovním útokům týkajících se jejího osobního života.
- Oběť je terorizována telefoními hovory.
- Oběť čelí slovním výhrůžkám.
- Oběť čelí psaným výhrůžkám/hrozbám.
- Kolegové v práci odmítají jakkoliv kontakt s obětí.
- Přítomnost oběti je ignorována.

- Agresor s obětí nemluví.
- Oběť má zakázáno mluvit na agresora/ s agresorem.
- Oběť je izolována v místnosti daleko od všech ostatních.
- Kolegové mají zakázáno mluvit s obětí.
- Fyzická přítomnost oběti je zakázána.

FORMY

- **Vertikální klesající/** (ze strany vedení) **BOSSING**
- Tato situace odpovídá zneužití moci nadřízeného neoprávněným způsobem. Někteří autoři dále člení vertikální útoky na:
 - **Perverzní** – původce tohoto nečestného jednání je psychiatry definován jako osoba typu „obsedantní“, „perverzní“, „narcisistický“ nebo „paranoický“.
 - **Strategické** – jedná se o druh týrání, které se čím dál tím více objevuje v podnicích. Princip spočívá v neustálém tlaku na zaměstnance, vytyčením cílů, které jsou nesplnitelné. Zaměstnanec není schopen je splnit, vytváří na sebe tlak, aby úkol dokončil, což je nemožné a vše končí jeho neúspěchem. Zaměstnanec je tedy dohnán k odstoupení, což znamená pro zaměstnavatele nejmenší náklady při skončení pracovního poměru.
 - **Institucionální** – je spojené s formami organizace práce, které stanovují nedosažitelné cíle, kdy dochází k pracovnímu přetížení, ke zvýšení stresu, ke stálému stíhání.

- **Horizontální (ze strany kolegů) - MOBBING**
- **Smíšené**
 - Osoba se ocitne v situaci „obětního beránka“, kdy dochází k útokům jak ze strany vedení, tak ze strany kolegů. Označení zaměstnance jako „obětní beránek“ se velmi rychle rozšíří po celém pracovišti a tato osoba je považována za zodpovědnou za vše, co se na pracovišti nepodaří
- **Vertikální stoupající/ascendentní (ze strany podřízených) - STAFFING**

STRATEGIE MOBBINGU

- Šíření pomluv
- Izolování kolegy
- Sabotování práce
- Znevažování výkonů a schopností
- Poškození soukromí a osobnosti
- Poškození zdraví
- Ničivé válčení bez naděje na smíření
- Sexuální obtěžování
- Verbální agrese
- Útoky na morální a rodinnou reputaci
- Neústálé konroly a kritika s cílem sankcionovat

ETIOLOGIE

- Rozdíly ve vnímání problémů a pracovním hodnocení
- Rozdíly v motivech a cílech
- Neslučitelnost různých rolí
- Zápas o uznání a zdroje
- Obtížné mezilidské vztahy
- Události, které mění život v podniku

FÁZE MOBBINGU

- **První fáze.** Jedná se o **první konflikty**, první útoky, první schválnosti a drzosti. Např. šíření pomluv, zadržování informací, které iniciuje „mobber“, zatím ještě ne zcela plánovitě.
 - Denní konflikty jsou zcela běžným jevem na každém pracovišti. V případě, že nejsou vyřešeny, poskytují vhodnou příležitost pro vznik mobbingu.

○ **Druhá fáze.** Začíná nastupovat **psychický teror**, který postupně přechází k mobbingu.

- Útoky jsou již **připravovány záměrně a plánovitě** (jednou nebo více osobami), ale i prováděné činnosti proti oběti mají za cíl poškodit ji.
- V případě, že konflikt na pracovišti přeroste v mobbing v pravém slova smyslu, role všech zainteresovaných stran se lépe definují.
- Mobbér reaguje systematicky a cílevědomě, kdežto oběť útrpně dlouhodobě snáší ponižující situace, při kterých je označována jako osoba v kolektivu nežádoucí.

○ **Třetí fáze. Případ se stává oficiálním a mobbing už nelze utajit.**

- Dochází k nezákonnosti, přehmatům a přestupkům ze strany zaměstnanců i vedení společnosti.
- Objevují se konkrétní napadání, ubližování nebo útoky (např. obvinění z duševní vyšinutosti), nespravedlivá obvinění, rovněž cílená pracovní přetěžování (příp. podceňování).
- Mobbovaný je před vedením, kolegy označen jako „černá ovce“, což samozřejmě vyvolá celou lavinu dalších přehmatů a křivd (důtka, případně vyhrožování výpovědí).

- **Čtvrtá fáze – vyloučení.** Cíle bylo dosaženo, strategie mobbingu fungovala a oběť je vyloučena. Oběť mobbingu je nyní beze zbytku zničena v celé struktuře své osobnosti a vykazuje v této fázi obvykle právě ty znaky chování, které jí byly od samého počátku neoprávněně vytýkány.
 - Zaměstnavatel se musí s tímto stavem vypořádat. Provádí neustálé přesuny na různá pracovní místa a pozice bez rozumné pracovní náplně.
 - Odstoupení, předčasný odchod do důchodu, výpověď a jiné hrubé zásahy včetně sebevraždy jsou pak možnými důsledky mobbingu.

PODMÍNKA NULA

- Jedná se o celkové pracovní klima plné napětí, které je mj. způsobeno nepříznivými podmínkami na trhu práce nebo z důvodu vysokých ambicí konkrétní osoby, popř. se jedná o napětí způsobené vlivem konkurenčních vztahů mezi pracovníky.

DŮSLEDKY MOBBINGU

- Psychické
- Psychosomatické
- Psychosociální
- Ekonomické

